

Management Tools Today

เครื่องมือทางการบริหารสมัยใหม่

พรชัย อวงศ์สกุล pomchai.ong@egco.com

พุทธชยันตี ๒๖๐๐ ปี แห่งการตรัสรู้ขององค์พระพุทธรเจ้ากับการบริหารเชิงกลยุทธ์

มรณานุสติ เครื่องมือทางการบริหารสู่ความสำเร็จ
The Contemplation of Death is Management Tools to Success

เครื่องมือทางการบริหารสมัยใหม่ (New Management Tools)

พุทธชยันตี ๒๖๐๐ ปี แห่งการตรัสรู้ขององค์พระพุทธเจ้า *พรชัย อวงศ์วงศ์สกุล* pornchai.ong@egco.com

มรณานุสติ ตอนที่ ๒. เครื่องมือทางการบริหารสู่ความสำเร็จ

The Contemplation of Death is Management Tools to Success

มรณานุสติเป็นการระลึกนึกถึงความตายเป็นอารมณ์ เป็นความแน่นอนอันเที่ยงแท้ และไม่สามารถกำหนดวันและเวลาของความตายที่ต้องเกิดขึ้นได้ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้ทรงสอนให้นึกถึงความตายในหลายพระสูตรและ ปิณฺณมพฺพท โอวาท พระองค์ก็ตรัสท่านองนี้ว่า “สังขารทั้งหลายมีความเสื่อมไปเป็นธรรมดา ท่านทั้งหลายจงทำความไม่ประมาทให้ถึงพร้อมเกิด (เวชขมฺมา สงฺขารา อปฺปมาเทน สมฺปาเทถ เวชขมฺมา สงฺขารา อปฺปมาเทน สมฺปาเทถ)” พระองค์ทรงแสดงแก่ภิกษุทั้งหลาย ว่าบัดนี้เราจักขอเตือนพวกท่านให้รู้ว่า สิ่งทั้งหลายที่เกิดขึ้นในโลก สังขารมีความเสื่อมสลายเป็นธรรมดา มีความตายเป็นธรรมดา การทำหน้าที่อันเป็นประโยชน์แก่ตนและคนอื่น ให้สำเร็จบริบูรณ์ ด้วยความไม่ประมาทเกิด เห็นได้ว่าพระองค์จะไม่ตรัสถึงความตายเฉย ๆ แต่จะเตือนให้เร่งทำความดี เร่งปฏิบัติธรรมตามหน้าที่ควบคู่ไปด้วยอย่างประมาทซึ่งเวลาที่ยังมีชีวิตอยู่

พระพุทธศาสนามีทัศนคติต่อความตายด้วยความเป็นมิตรเพราะเห็นว่าความตายคือปรากฏการณ์ทางธรรมชาติของสรรพชีวิตที่ต้องมีการเกิดขึ้น ตั้งอยู่ และดับไป เป็นอนิจจังอันเที่ยงแท้ แนวคิดการโอบรับต่อความตายด้วยความสง่างามของพระพุทธศาสนานี้เอง จะเป็นผลให้ความรู้สึกและระลึกถึงความตายเป็นผลดี ฝึกขุสงฆ์ในช่วงพุทธกาล จึงมีความเคร่งครัดและระลึกถึงความตายอย่างมรณานุสติอันเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการละออกจากกามคุณ รักษาพรหมจรรย์ บำเพ็ญเพียรให้เกิดมรรคเกิดผลและบรรลู่สู่พระนิพพาน อันดับแล้วหมดแล้วซึ่งกิเลสและต้นเหตุ เข้าสู่ภาวะที่จิตมีความสงบ อันเป็นเป้าหมายสูงสุดแห่งพระพุทธศาสนา

ในทางธุรกิจโดยเฉพาะเทคโนโลยีสารสนเทศ (IT ; Information Technology) อันหมายรวมถึงเทคโนโลยีทางคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีการสื่อสาร ในยุคปัจจุบันผู้นำทางด้าน IT Business นั้นเราต้องยกให้ผู้นำในโลกปัจจุบันที่สามารถตีตลาดโลกด้าน IT Computer ด้วย Mac in Business หากเป็นด้าน IT Communication แล้วเราต้องยกให้ iPhone in Business และที่สำคัญคือการนำทั้งสองมารวมกันเป็นหนึ่งคือนวัตกรรมการผสมผสานของทั้งสองเข้าด้วยกัน ก็ต้องยกให้ iPad in Business ซึ่งทั้งหมดเป็นสิ่งประดิษฐ์ที่ บริษัท Apple Inc. ทั้งสิ้น และผู้เป็นเจ้าของความคิดเชิงสร้างสรรค์ผลงานดังกล่าวคือ สตีเฟน พอล จอบส์ (Steven Paul Jobs) ผู้เป็นพุทธศาสนิกชน ที่เดินทางไปค้นหาความจริงที่ประเทศอินเดียถึง ๗ เดือนและศึกษา ปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง ที่นำมรณานุสติมาใช้ในการดำเนินชีวิตตั้งแต่เยาว์จนถึงสิ้นชีวิต เป็นสิ่งจุดประกายชีวิตในการเริ่มต้นใหม่ การยอมรับสถานการณ์อันย่ำแย่ที่สุดในชีวิตและก้าวลุกขึ้นมาใหม่อีกครั้ง การก้าวไปข้างหน้าด้วยการใส่ใจในหน้าที่อย่าไม่ประมาทและความมุ่งมั่นให้เกิดความสำเร็จสูงสุดในผลงานที่จะจารึกไว้ในประวัติศาสตร์โลก IT Technology ต่อไป

มรณานุสติเป็นหนึ่งในเครื่องมือทางความคิดของพุทธศาสนาในการคิดเรื่อง “ใหญ่-ใหญ่” ไม่ใช่คิดเรื่อง “เล็ก-เล็ก”

สามารถกล่าวได้ว่ามรณานุสติเป็นหนึ่งในเครื่องมือของการคิดเรื่อง “ใหญ่-ใหญ่” ไม่ใช่คิดเรื่อง “เล็ก-เล็ก” ของพระพุทธศาสนา ไม่ใช่คิดแต่เพียงเรื่องของความตาย ว่ากำลังจะตาย การอาลัยอาวรณ์กับชีวิตที่เหลืออยู่ มัวคิดแต่วันเวลาที่ความตายจะมาถึง การเตรียมตัวตาย ตายแล้วจะทำอย่างไรกับร่างกาย นั้นไม่ใช่แนวทางในการตั้งสติ มรณานุสติจึงแรงผลักดันที่สำคัญของการคิดการใหญ่ การคิดกระทำการใหญ่ในหลักพระพุทธศาสนานั้นสามารถวิเคราะห์ออกมาได้เป็นหลักอยู่หลายประการ ซึ่งขอยกตัวอย่างคือ

๑. “มหัศจรรย์แห่งจินตนาการ...อันยิ่งใหญ่” การคิดสร้างภาพแห่งความสำเร็จ ตามพุทธประวัติกล่าวกันว่า วันหนึ่งขณะทรงอยู่ระหว่างการแอบท่องไปนอกเมืองกบิลพัสดุ์กับนายฉันทะ ได้ทรงทอดพระเนตรเห็นคนแก่ คนเจ็บ คนตายและสมณะทรงศีล จากนั้นพระองค์ทรงจินตนาการว่า “ทำไมคนเราต้องแก่ เจ็บ ตายและทรงหนีไปบวชเป็นสมณะ” ผลของการเพียรหาคำตอบทำให้พระองค์ตัดสินใจตัดสินพระทัยออกบวช เพื่อแสวงหาคำตอบที่สมบูรณ์แบบที่สุดสำหรับคำถามแห่งชีวิตนั้นและในที่สุด ปลายทางของการแสวงหาคำตอบก็ทำให้พระองค์สำเร็จเป็นพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

“จินตนาการ สำคัญกว่าความรู้” เป็นคำกล่าวที่ อัลเบิร์ต ไอน์สไตน์ กล่าวไว้ อาจเป็นช่วงที่ ไอน์สไตน์ กำลังศึกษาพระพุทธศาสนา แต่เป็นเรื่องที่สอดคล้องกับหลักพระธรรมด้านปัญญาการเรียนรู้อันมี ๑. สุตมยปัญญา ปัญญาอันเกิดจากการเรียนรู้ ด้วย สุ-จิ-ปุ-ลิ (ฟัง คิด ถาม บันทึกลง) ๒. จินตมยปัญญา ปัญญาอันเกิดจากจิตพิจารณา สามารถวิเคราะห์ด้วยเหตุด้วยผลและคิดการอันข้างหน้าต่อไป ๓. กวานามยปัญญา ปัญญาอันเกิดจากการเจริญสติปัญญา จะเห็นว่าจินตนาการเป็นปัญญาระดับที่ ๒ แต่เป็นการข้างหน้าขั้นที่ฝันที่จะทำ “ในหนึ่งจินตนาที่ฝัน อาจต้องใช้ความรู้เป็นร้อย เพื่อให้ผลสำเร็จ”

๒. “การคิด-คิดแล้วทำ การทำ-ทำอย่างทีคิด การพิจารณา-พิจารณาสิ่งที่ทำ” นั่นคือหลักในเรื่องที่ว่าด้วยการศึกษา การลงมือปฏิบัติ และการไตร่ตรองพิจารณา ในหลักพระพุทธศาสนาหลักปริยัติ หลักปฏิบัติ และหลักปฏิเวธ

ในขณะที่เจ้าชายสิทธัตถะทรงผนวชในสมณเพศ การหาหนทางแห่งการหลุดพ้นในหนทางแรกคือการเข้าศึกษาในสำนักอาจารย์ บำเพ็ญเพียรเท่าไรก็ยังไม่ใช่หนทางแห่งการหลุดพ้นอันแท้จริง ในความคิดที่สองคือการทำทุกขกริยา ทรมานพระวรกายอย่างแสนสาหัสก็ไม่บรรลุผลจนจวนเจียรที่ร่างกายจะทนไม่ไหว และจากการเทียบพินสามสาย การตั้งเกินไปก็ไม่ดี การหย่อนเกินไปก็ไม่ดี ทรงกลับมาคิดใหม่ว่า “ทางสายกลาง” ไม่มากเกินไป ไม่น้อยเกินไป พระองค์ท่านทรงกลับมาคิดในแนวทางใหม่คือร่างกายสุขภาพดี จิตใจแรงกล้า ปัญญาจึงเกิด จะเห็นว่าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า พระทรงมีการตั้งหลักคิด ลงมือทำและพิจารณาผลที่ทำในทุกครั้ง จนกว่าบรรลุเป้าหมายที่ตั้งใจไว้

๓. “จุดแห่งการเริ่มต้นใหม่” ต้องมีความเข้าใจอันท่องแท้กับคำว่า “ชีวิต” ความสำเร็จไม่ได้มาจากการลงมือทำเพียงครั้งเดียว ความล้มเหลวไม่ใช่จุดสุดท้ายของคำตอบ อุปสรรคความลำบากไม่ใช่กำแพงยักษ์ และความว่างเปล่าอันไร้ตัวตนคือจุดเริ่มต้นอีกครั้งอย่างไม่มีต้นทุนที่ตน ดังหลักพระธรรมแห่งไตรลักษณ์ ที่กล่าวถึงกฎแห่งความมีชีวิตคือความเป็นอนิจจัง (เกิดขึ้น-ตั้งอยู่-ดับไป) ทุกขัง(อันเป็นความจริงที่ไม่เที่ยงแท้แน่นอน) อนัตตา (ความจริงอันว่างเปล่าไร้การควบคุม) การเริ่มต้นใหม่แห่งชีวิตคือการลืมนั่นที่ผ่านมามีเป็นธรรมดาเป็นธรรมชาติ ทุกข์ไปก็เท่านั้น ไร้ซึ่งตัวตนเก่าก้าวสู่จุดเริ่มต้นใหม่ๆ ที่ไม่ใช่จากการเริ่มต้นที่ศูนย์อย่างแน่นอน
๔. “ทำวันนี้ให้เหมือนเป็นวันสุดท้ายของชีวิต” มรณาคติเป็นอารมณ์ ให้ระลึกถึงช่วงเวลาที่เหลืออยู่ว่าไม่มีใครที่สามารถล่วงรู้ได้ถึงเวลาที่จะตาย แต่รู้ได้แน่ชัดว่าต้องตาย ไม่ประมาทในเวลาที่มีอยู่ ไม่เสียเวลาไปกับสิ่งที่ไม่มีความประโยชน์อันใดอันท่องแท้ สร้างพลังผลักดันจากภายในด้วยแรงบันดาลใจ ให้เกิดขึ้นอย่างใส่ใจและอย่างสมบูรณ์แบบในแต่ละขั้นตอน จนเกิดความสำเร็จตามเป้าหมายที่ตั้งใจไว้

ในหนึ่งจินตนาการของผู้ที่ประสบความสำเร็จในโลก จะต้องใช้สติปัญญาความรู้ ความสามารถอย่างมากมาย จะต้องใช้ความวิริยะพากเพียรอย่างมากมายในการลงมือทำไปข้างหน้า การคิดและทดลองทำเพื่อความสำเร็จ อาจไม่ใช่เพียงครั้งเดียว การทำแล้วทำอีกด้วยความล้มเหลวไม่ใช่คำตอบสุดท้าย จุดเริ่มต้นใหม่ เป้าหมายของความสำเร็จย่อมมีโอกาสเกิดขึ้นสำหรับผู้ที่ต้องการคิดใหญ่ หากไม่คิดและจินตนาการเลยสุดท้าย เป้าก็จะเหลือเพียงเท่าเดิมหรือเล็กลง เวลาที่เหลืออยู่นั้นมันอาจจะสั้นน้ออย่าประมาท หากวันนี้เป็นวันสุดท้ายของชีวิต จงทำให้สำเร็จให้สมบูรณ์ในจุดหมายปลายทางอันยิ่งใหญ่ที่เราใฝ่ฝันและจินตนาการไว้ ให้ปรากฏเป็นผลของงานอันสงบสุขและประโยชน์สุขต่อไป

กระบวนการทางพุทธศาสนากับเครื่องมือแห่งธรรมที่จะนำพาให้สู่พระนิพพาน

เป้าหมายอันสูงสุดของการเป็นพุทธศาสนิกชนคือการการหลุดพ้นจากวัฏสงสาร(การเวียนว่าย-ตาย-เกิด) การหลุดพ้นจากชาติภพ(ภพที่เกิดจากความเกิด) ก็ไม่ต้องมีชราภพ(ภพที่เกิดจากความแก่) ไม่ต้องเจ็บป่วยจากโรคจากภัยต่างๆที่เรียกว่าพยาธิภพ(ภพที่เกิดจากความเจ็บไข้)และที่สำคัญยิ่งคือการหลุดพ้นจากมรณภพ(ภพที่เกิดจากความตาย) อันเป็น**ทุกข์** อันมี**เหตุ**ที่เกิดขึ้นจากการเกิดขึ้นมาอีกครั้ง เวียนว่ายตายและเกิดเป็นวัฏสงสาร การดำรงคตินการดำเนินชีวิตด้วยอริยมรรคมืองค์แปดคือการปฏิบัติธรรมเพื่อเข้าสู่หนทางแห่งภาวะหลุดพ้น นั่นคือภาวะเข้าสู่พระนิพพานอันเป็นสุขอย่างยิ่ง (นิพพานัง ปรมัง สุขัง) อันเป็น**นิโรธ**อันสูงสุดของหลักพระธรรม

อริยสัจ ๔

สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า พระองค์ตรัสรู้ได้ด้วยพระองค์เองและพระธรรมที่สำคัญยิ่งคืออริยสัจ ๔ และอริยมรรคมีองค์ ๘ พระองค์ทรงบำเพ็ญเพียรให้ได้มาซึ่งพระธรรมเพื่อเป้าหมายแห่งพระนิพพาน และทรงใช้แนวทางในการปฏิบัติอันเป็นเครื่องมือที่สำคัญยิ่งคือ

๑. มรณานุสติ (Contemplation of Death) การระลึกนึกถึงความตายเป็นอารมณ์ กำหนดเป้าหมายอันเป็นนิโรธ แน่นนอนด้วยการบรรลุธรรมนิพพาน (Clear Vision) ตั้งจิตบำเพ็ญเพียรในพันธกิจและข้อปฏิบัติ(Intension to Mission and Action plan)ในมรรค ด้วยความไม่ประมาทในทุกสติและกาลเวลา (Risk and Time Management)
๒. มัชฌิมาปฏิปทาน การเดินทางสายกลาง (Middle Path) การปฏิบัติอย่างสมดุลย์ (Moderate Practice) พอเพียง ไม่มากเกินไป ไม่น้อยเกินไป เป็นส่วนของการควบคุมให้มีความพอดีในการปฏิบัติและเป็นไปตามธรรมชาติ ธรรมชาติประกอบไปด้วย ๒ ส่วน นั่นคือ ธรรมะกับชาตะ ธรรมะ คือความจริง คือสิ่งที่ปรากฏจับต้องได้ รับรู้ได้ อย่างที่สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าท่านทรงตรัสรู้ และนำมาสั่งสอนพวกเราคือการรู้ซึ่งความจริงก็คือธรรมะ ส่วนชาตะคือการเกิดซึ่งเป็นวัฏจักร เมื่อมีเกิดก็ต้องมีดับมีตาย การทรมาณกายด้วยทุกขเวทนาอย่างแสนสาหัส การบำเพ็ญเพียรอย่างเคร่งครัด ย่อมไม่เป็นไปโดยธรรมชาติ ความพอดีอย่างสมดุลย์ ไม่บีบคั้นกายและใจมากเกินไป ให้เป็นไปตามธรรมชาติ คือหนทางแห่งธรรมในขั้นแรก
๓. ทรงตั้งพระทัยอธิฐานจิตเป็นสัจจะแน่วแน่ (To make a Decision & Attention & Ambition and Veracity) ที่จะฝ่าฟันอุปสรรคอันมีทั้ง กิเลส ทุกข์ มารทั้งหลายทั้งปวง หากไม่สำเร็จตั้งจิตอธิฐานก็จะไม่เคลื่อนกายไปไหนอีก

จะเห็นว่าพระพุทธองค์ทรงต้องใช้แนวทางทั้ง ๓ ประการ(หรืออาจมีมากกว่านี้) ในช่วงเวลา ๖ ปี แห่งตัดสินใจเพื่อแสวงหาหนทางแห่งการหลุดพ้นจากวัฏสงสาร หมุดสิ้นสุดซึ่งกองทุกข์ กองกิเลส ตรัสรู้พระธรรมด้วยพระองค์เองเป็นพระพุทธเจ้าบรรลุถึงเป้าหมายอันสูงสุดของพระองค์เมื่อ ๒๖๐๐ ปี และที่สำคัญเป็นอย่างยิ่งคือการตัดสินใจประกาศพระพุทธศาสนาเป็นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจวบจนปัจจุบัน

มรณาคือถึงเดือนกัณฑ์และมรณานุสติคือเครื่องมือทางการบริหารสู่ความสำเร็จจริงหรือ ?

ในยุคสมัยทั้งก่อนและหลังพุทธกาล การขยายอาณาจักรของเจ้าผู้ครองนครและกษัตริย์คือการก่อสร้างนครอันมีเป้าหมายที่การสังหารฝั่งตรงข้ามและเข้ายึดครอง ในการทำศึกสงครามทั้งเจ้าผู้ครองนครและกษัตริย์ทั้งสองฝ่ายต่างมีฐานะเป็นเป้าหมายอันสำคัญในถูกสังหารเพื่อชัยชนะ วินาทีแห่งความตายย่อมเกิดขึ้นได้เสมออันเป็นภัยภายนอกที่หมายถึงชีวิตประการหนึ่ง ประการที่สองภัยภายในอาณาจักร ความเป็นเจ้าผู้ครองนครหรือกษัตริย์ผู้ครองราช การหมายปองเอาชีวิตเพื่อการขึ้นครองราชบัลลังก์แทนจากเครือญาติกันเองหรือ

เหล่าอำมาตย์อุปราชที่กุมอำนาจทางการเมืองเป็นภัยหมายถึงชีวิตด้วยเช่นกัน มรณาแฝงไว้ทุกเมื่อเชื่อนวันทุกสถานที่ แล้วใจจะสุขได้อย่างไร

วิถีสงสารคือการเวียนว่ายตายเกิดของภัย เราจะเห็นว่าวาระสุดท้ายแห่งบั้นปลายของชีวิตคำตอบที่ได้ก็คือความตาย ไม่ว่ายากดีมีจน คนธรรมดา ผู้สูงศักดิ์ กษัตริย์หรือแม้กระทั่งองค์ศาสดา การเห็นและรู้ถึงภัยอันตรายที่ใกล้เข้ามาทุกขณะจิตคือการมีมรณานุสติ การเรียนรู้และระลึกถึงความตายทุกลมหายใจดังที่พระพุทธองค์ทรงคือความสำเร็จในการเดินทางเข้าสู่เป้าหมายที่ตั้งไว้อันเป็นความฝันของทุกคน

การระลึกถึงความตายทุกวันทุกเวลาด้วยมรณานุสติ จะเป็นเสมือนเป็นเครื่องมือในการผจญภัย และเครื่องมือที่สำคัญยิ่งอยู่ ๕ ประการคือ

๑. เป็นเครื่องมือเพื่อใช้ในการช่วยตัดสินใจในการดำเนินชีวิต (Decision Making Tools) เป็นการตัดสินใจที่จะดำเนินการในสิ่งที่ฝันอันสูงสุด (Human Needs)
๒. เป็นเครื่องมือในการปลุกค้นแรงบันดาลใจและพลังใจในการทำงานเพื่อให้ได้ผลของงานที่ตนเองฝันและต้องการได้ออกมาอย่างมีประสิทธิภาพ (Inspirations and Motivations of Power Tools)
๓. เป็นเครื่องมือบริหารการเปลี่ยนแปลง (Change Management Tools) ในการจัดการด้านการเปลี่ยนแปลง ความไม่แน่นอน ความไม่จริงยั่งยืน
๔. เป็นเครื่องมือบริหารเวลา (Time management) เป็นการจัดการตารางชีวิตที่มีที่เหลื่ออยู่ เป็นการจัดสรรเวลาในแต่ละชั่วโมง แต่ละวัน แต่ละเดือนและแต่ละปีต่อปี เพื่อการบรรลุสู่เป้าหมายที่ตั้งไว้
๕. เป็นเครื่องมือในการดำเนินชีวิตอย่างไม่ประมาท เตือนสติตนเองอยู่เสมอ (Risk Awareness and Management) เป็นการตั้งสติ เตือนตนเองให้อยู่ในความไม่ประมาท เป็นเครื่องมือป้องกันความเสียหายใดๆอันจะเกิดขึ้น

ในการทำงานให้สมบูรณ์ในหน้าที่ทั้งของตนเองและต่อผู้อื่นอย่างบริบูรณ์นั้น ต้องอาศัยเครื่องมือในการจัดการ มรณานุสติที่ดีคือการเลือกใช้เครื่องมือให้ถูกที่และถูกทางและเฝ้าเตือนสติอยู่ทุกเมื่อเชื่อนวัน ความไม่นิ่งนอนใจ การไม่ผลัดวันประกันพรุ่ง การนำมรณานุสติมาใช้ในการดำเนินการและบริหารชีวิตนั้น จะมีใช้เพียงการทำหน้าที่ให้สมบูรณ์เพียงเท่านั้น หากเป็นเครื่องมือช่วยในการทำสิ่งที่ฝันให้สำเร็จ และให้เกิดสิ่งยิ่งใหญ่ อันมีประโยชน์สุขต่อครอบครัว ชุมชน สังคม และต่อประเทศชาติในที่สุด และหากผลงานบางประการอันก่อให้เกิดประโยชน์สุขต่อมวลมนุษยชาติแล้วก็ยังประเสริฐยิ่ง ดังเช่นองค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้าประกาศศาสนาพุทธ เพื่อประโยชน์สุขแห่งกองกิเลสและการหลุดพ้นจากกองทุกข์ในการดำเนินชีวิตของพุทธบริษัท และแสดงหนทางแห่งการเข้าสู่นิพพานมากกว่า ๒๖๐๐ ปีจวบจนปัจจุบัน

เครื่องมือเพื่อใช้ในการช่วยตัดสินใจในการดำเนินชีวิต (Decision Marking Tools)

ในจินตนาการของเราคือการคิดสร้างภาพแห่งความสำเร็จตามฝัน การตัดสินใจ (To Make a Decision) กิจการเลือกหนทางในการเดินทางสู่ฝันอันยิ่งใหญ่และการไปให้ถึงฝัน ซึ่งจะประกอบด้วย

๑. เป็นการกำหนดทิศทาง (To Make a Direction) ในการเดินทางต่อไปข้างหน้านั้นย่อมมีหลายทิศทางหลายทางและหลายวิธีการ แต่การกำหนดอย่างแน่วแน่ในหนทางที่จะไปอย่างดีที่สุด (The Best Way) และด้วยเวลาที่กำหนด หากเราไม่ได้กำหนดการตัดสินใจที่แน่นอน หนทางนั้นย่อมมีดมดมืดและไร้ทิศทางเหมือนเรือล่องมหาสมุทรแบบไม่มีแผนที่ เข็มทิศและหางเสือ ย่อมไม่มีทางสู่เป้าหมายอย่างแน่นอน
๒. เลือกที่จะทำในบางเรื่องและไม่ทำในบางเรื่องนั้นสำคัญเป็นอย่างยิ่ง การสร้างข้อกำหนดที่ต้องห้าม ข้อกำหนดที่ต้องทำ นั้นเสมือนการสร้างกฎระเบียบ กฎลงโทษ เพื่อการควบคุมให้ไม่ก่อเกิดอุปสรรคอันเกิดจากตนเองในเบื้องต้น เราอาจเรียกว่าเป็น “กฎของเป้าหมาย” เช่น การไม่ผัดในศีล ๕ แค่งกฎในข้อนี้ ก็จะสามารถทำให้เรามีจิตใจผ่องใสทำการใดๆก็ราบรื่น ไม่เสียเวลา เสียแรงกาย อะไรอีกมากมาย จะเห็นว่าการสร้างกฎของเป้าหมายและระเบียบปฏิบัติมากำกับตนเองก็สามารถเข้าใกล้ความจริงเข้าใกล้ความสำเร็จได้มากขึ้น
๓. ทำอย่างมีกลยุทธ์ (Strategy) เป็นหัวใจในความสำเร็จ เป็นหัวใจที่สำคัญในการดำเนินการด้วยวิธีการให้เข้าสู่เป้าหมาย กลยุทธ์นั้นมีความหมายอันสำคัญคือ The Way to Win เป็นความหมายของการใช้วิธีการ การเลือกใช้นักคิด การกำหนดขั้นตอน การกำหนดกลยุทธ์ในหลายๆกลยุทธ์และการตัดสินใจเลือกกลยุทธ์ที่ดีที่สุด นั่นคือวิธีการในการเข้าสู่เป้าหมายที่ตั้งใจไว้

ในความเป็นจริงในเรื่องของการตัดสินใจนั้นมีมากมายหลายเรื่องหลายแง่คิดหลายวิธีการ แต่ขอให้ยึดถึงแนวทางของกฎทั้งสองประการที่กล่าวถึงเป็นเบื้องต้น ความสำเร็จก็อยู่ใกล้แค่เอื้อม

เครื่องมือในการผลักดันแรงบันดาลใจและพลังใจ (Inspirations and Motivations of Power Tools)

เป็นเครื่องมือในการผลักดันแรงบันดาลใจและพลังใจในการทำงานเพื่อให้ได้ผลของงานที่ตนเองฝัน และต้องการได้ออกมาอย่างมีประสิทธิภาพ (Inspirations and Motivations of Power Tools) มีหลายท่านมักกล่าวถึงจินตนาการกับแรงบันดาลใจและมักจะเปรียบเทียบเทียบว่าอะไรมาก่อนและอะไรสำคัญกว่า แต่ผู้เขียนกับเห็นว่าทั้งสองประการนั้นมาด้วยกันเกือบจะพร้อมๆกัน ขึ้นอยู่กับเหตุประการเกิดในเรื่องอะไรก่อนกันและสุดท้าย ทั้งสองเรื่องนั้นไปด้วยกันอย่างแน่นอน เครื่องมือแห่งพลังนั้นสามารถแบ่งให้เห็นเป็นทั้งจากพลังผลักดันจากภายในและพลังเกิดขึ้นจากภายนอก กล่าวคือ

๑. แรงบันดาลใจ (Inspiration of Power) นั้นเป็นอสังขาริกรรม จิตที่ไม่มีใครมาชักจูงหรือการแรงกระตุ้นจากผู้อื่น เป็นพลังจากภายในตัวตนเอง เป็นจิตที่บังเกิดให้มีความอยากที่จะทำ เป็นพลังที่มี

อย่างมหาศาล สามารถกล่าวได้ว่าเป็น “พลังไร้ข้อจำกัด (Unlimited Power)” และการรวมพลังมหัศจรรย์แห่งจินตนาการ (Imaginary) จะทำให้ผู้นั้นสามารถก้าวเข้าไปอยู่ในจุดสูงสุดแห่งความฝันได้อย่างแน่นอน พลังแห่งแรงบันดาลใจ (Inspiration) และมหัศจรรย์แห่งจินตนาการ (Imaginary) นั้นจะเกิดขึ้นกับบุคคลผู้มีจิตก้าวไปข้างหน้าและผู้ที่ทะเยอทะยานที่จะทำในสิ่งที่คนส่วนใหญ่ไม่คิดที่จะทำกัน

๒. แรงจูงใจแห่งพลังใจ (Motivations of Power) นั้นเป็นสัญชาตญาณ จิตที่มีผู้อื่นมาชักจูงหรือมีแรงกระตุ้นจากผู้อื่น เป็นพลังจากภายในที่เกิดมาจากการสร้างแรงจูงใจจากผู้อื่น ผู้นำที่มีความฝันอันกว้างไกล จะต้องเป็นผู้ที่สามารถสร้างแรงจูงใจต่อผู้อื่นให้ร่วมดำเนินกิจกรรมเพื่อพลังที่สามารถก้าวไปข้างหน้า ผู้ที่ประสบความสำเร็จอันยิ่งใหญ่ มักเป็นผู้ที่เลือกใช้คนได้ถูกต้องกับงานและสร้างแรงจูงใจให้กับคนที่ถูกเลือกให้สามารถแสดงผลงานตามที่ตนต้องการ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ในการดำเนินการในภารกิจอันสำคัญยิ่ง ความเป็นผู้นำผู้สร้างสรรค์ผลงานไม่ว่าจะในรูปแบบใดก็ตาม พลังจากภายในอันไม่มีข้อจำกัด พลังจากทีมงานในหลายส่วนประกอบ เป็นสิ่งที่ต้องมีและต้องสร้างให้ได้ ดังเช่นผลงานของ สตีฟ จอบส์ กับความเป็นผู้นำทางด้าน IT Business จากผลงานอันเป็นที่ยอมรับกันทั่วโลกนั้น ไม่ได้เกิดจากตัว สตีฟ จอบส์ เพียงผู้เดียว หากเกิดจากความเชี่ยวชาญ ชำนาญการจากผู้มีความสามารถในหลายสาขา ไม่ว่าจะทางเทคโนโลยี วิศวกรรม การออกแบบสินค้าและแหล่งจำหน่าย การตลาด ทั้งหมดเกิดขึ้นจาก แรงบันดาลใจ จินตนาการ ความเพียรพยายามทั้งจาก สตีฟ จอบส์เองและจากทีมงานที่ สตีฟ จอบส์เป็นผู้เลือกบุคคลที่ควรจะใช้ที่มีความสามารถและกำหนดแรงจูงใจอันเป็นผลตอบแทนด้วยผลงานที่สำเร็จและผลตอบแทนอันพึงพอใจทั้งสองฝ่าย ผู้นำที่ดีจึงเป็นคนที่มีความแรงบันดาลใจอันยิ่งใหญ่และเป็นผู้สร้างแรงจูงใจที่เก่งที่ทำให้ทุกคนเดินทางไปสู่จุดหมายที่ตั้งไว้

เครื่องมือบริหารการเปลี่ยนแปลง (Change Management Tools)

อนิจจังคือความไม่แน่นอนของสรรพสิ่ง แต่มีความแน่นอนของการเกิดขึ้น มีการตั้งอยู่ มีการดับไป ทั้งหมดทั้งสิ้น ทั้งหมดนี้คือบริบทแห่งการเปลี่ยนแปลง การบริหารการเปลี่ยนแปลงคือการกำหนดให้รู้ว่าจะมีเหตุอันเกิดขึ้นในการข้างหน้าแล้วจะวางมาตรการในการจัดการอย่างไร ความเปลี่ยนแปลงเป็นสิ่งที่ เป็นความจริงแท้ที่อยู่คู่กับโลกนี้อย่างตลอดกาล ความผันแปรสภาพแวดล้อมของโลกส่งผลต่อสิ่งมีชีวิตในโลกนี้ สิ่งมีชีวิตที่สามารถปรับเปลี่ยนตัวเองให้เป็นไปตามสภาพแวดล้อมของโลกที่เปลี่ยนแปลงก็สามารถรักษาเผ่าพันธุ์ของตนเองไว้ได้ ส่วนที่ไม่สามารถปรับเปลี่ยนตัวเองได้ก็จะต้องตายและสูญพันธุ์ไป อันเป็นธรรมชาติของสรรพสิ่ง หรือมีเหตุเป็นความไม่แน่นอนที่เกิดขึ้นจากผลของการกระทำของน้ำมือมนุษย์ ไม่ว่าจะทางการเมือง สังคม

เศรษฐกิจ ความเป็นอยู่ สิ่งแวดล้อม และจากกระแสโลกาภิวัตน์อันไร้พรมแดน กลไกสำคัญของการเปลี่ยนแปลงนั้นมักจะประกอบด้วย

1. ความเปลี่ยนแปลงตามธรรมชาติ (Natural Transformation)
2. ความเปลี่ยนแปลงตามสภาพแวดล้อม (Environmental Change)
3. ความเปลี่ยนแปลงตามยุคของเศรษฐศาสตร์ การเมืองและสังคม (Economic Political and Social Age)
4. ผู้นำการเปลี่ยนแปลง (Change Agent & Transformational Leadership)
5. การต่อต้านการเปลี่ยนแปลง (Resistance to Change)
6. บทบาทของผู้นำการเปลี่ยนแปลง (Role of Change Agent)
7. แผนปฏิบัติการบริหารการเปลี่ยนแปลง (Change Management Plan)

ภาวะแห่งการเปลี่ยนแปลง เป็นภาวะที่เรากล่าวได้ว่า “มันย่อมเป็นเช่นนั้นเอง” บริหารการเปลี่ยนแปลงให้ประสบผลสำเร็จจะต้องเริ่มจากการทำให้ตัวเราเองและทุกคนเห็นถึงความสำคัญและความจำเป็นที่จะต้องมีการบริหารการเปลี่ยนแปลง แม้กระทั่งสังขารและชีวิต

พระพุทธองค์ทรงเป็นตัวอย่างอันดีในการเผชิญหน้าต่อความตายอย่างสง่างาม โดยพระองค์ทรงปลงอายุสังขารก่อนเป็นเวลาถึง ๓ เดือน เมื่อพระอนันท์โศกเศร้าต่อการจะจากไปของพระพุทธองค์ พระพุทธองค์กลับต้องเป็นผู้ให้สติโดยทรงดักเตือนว่า “อนันท์ เธออย่าโศกเศร้า อย่าคร่ำครวญเลย เราบอกไว้ก่อนแล้วมิใช่หรือว่า ความพลัดพราก ความทอดทิ้ง ความแปรเปลี่ยนเป็นอย่างอื่นจากของรักของชอบใจทุกอย่างจะต้องมี... สิ่งที่เกิดขึ้น มีขึ้น ถูกปัจจัยปรุงแต่ง ล้วนแตกสลายเป็นธรรมดา” พุทธวจนะนี้สะท้อนให้เห็นถึงพุทธทัศนะต่อความตายอย่างเด่นชัดว่า ความตายคือกฎธรรมชาติที่มนุษย์ทุกคนไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ แม้แต่องค์พระศาสดา ผู้ที่ทรงรู้แจ้งต่อทุกสรรพสิ่งยังไม่สามารถหลีกเลี่ยงหนีปรากฏการณ์นี้ได้ แต่พระพุทธองค์ทรงเผชิญหน้าต่อความตายด้วยความรู้เท่าทัน และทรงเตือนให้พระสาวกดำเนินชีวิตด้วยความดีงาม เพราะบุคคลที่ดำเนินชีวิตด้วยความดีงามไม่จำเป็นต้องหวาดกลัวต่อความเปลี่ยนแปลงใดๆ แม้กระทั่งความตายที่กำลังเดินทางมาถึง

เครื่องมือบริหารเวลา (Time management)

ความตายคือบทสรุปแห่งชีวิต เมื่อบุคคลใดรู้แจ้งถึงชีวิตจะรู้แจ้งถึงความตาย หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคือชีวิตที่ดีจะนำไปสู่ความตายที่ดี จึงไม่จำเป็นต้องหลีกเลี่ยงหนีและหวาดกลัว แต่เผชิญด้วยความสง่างามและอย่างรู้เท่าทัน นาฬิกาเป็นเครื่องมือในการนับเวลา แต่สักวันหนึ่งเครื่องนับเวลาก็หยุดการเดินที่เราเรียกว่า “นาฬิกาตาย” แต่เวลาซึ่งเดินหน้าต่อไปไม่มีวันหยุด

มีคนถามองค์พระโกลาเมผู้นำจิตวิญญาณสูงสุดของชาวทิเบตว่า “ท่านแปลกใจอะไรที่สุดในชีวิต”

องค์ทะไลลามะตอบว่า “มนุษย์ เพราะเขาสะดวกสภาพเพื่อหาเงิน แล้วก็สะดวกเงินเพื่อให้อายุยืนกลับมาก เขาห่วงอนาคตมากจนไม่มีความสุขกับปัจจุบัน ผลก็คือเขาไม่อยู่ทั้งในปัจจุบันและอนาคตเขาอยู่ เหมือนจะไม่มีวันตาย และท้ายสุดเขาก็ตายไปโดยไม่มีชีวิตอยู่จริงๆ”

แต่มนุษย์ทุกคนคงไม่ได้โชคดีอย่างนี้ หลายคนแม้มีเงินล้นฟ้า ก็ไม่สามารถซื้อสุขภาพกลับคืนมาได้ ไม่สามารถซื้อปัจจุบันได้ ไม่สามารถซื้ออนาคตได้แม้กระทั่ง “สติฟ จอบส์ กับมรรณานุสติ” มหาเศรษฐี ไอที เจ้าของ บริษัทแอปเปิล ที่ร่ำรวยมหาศาลขายผลิตภัณฑ์ทางความคิดอันฉลาดเช่น iPhone iPad iPod และ iMac “แต่ช่างน่าเสียดายที่คนซึ่งสมบูรณ์ด้วยอัจฉริยภาพถึงเพียงนี้ กลับมาจากโลกนี้ไปด้วยวัยเพียง ๕๖ ปี โดยมีสาเหตุมาจากโรคมะเร็งตับ ก่อนเสียชีวิตเขาเคยเล่าว่า ความเจ็บปวดของตัวเอง อาจจะมีสาเหตุมาจากความเสียหายของร่างกาย เนื่องมาจากการทำงานหนักมากเกินไป

เขากล่าวอีกว่า ความเจ็บป่วยน่าจะเริ่มต้นจากช่วงเวลาที่เขาบริหารสองบริษัทพร้อมกัน ซึ่งการทำงานหนักเช่นนั้น ทำให้เขาต้องทุ่มเททั้งกำลังกาย กำลังใจ กำลังปัญญา กำลังทรัพย์มหาศาล น่าเสียดายอย่างยิ่งที่เขา “มีเงินมหาศาล แต่ไม่มีสังขารที่จะใช้เงิน” เรียกได้ว่านาฬิกาชีวิตของเขาได้หยุดไปแล้ว เพราะหลังจากทุ่มเททำงานหนักจนลืมหืมตาพักผ่อนอย่างต่อเนื่องมาหลายปี ในที่สุดความเจ็บป่วยครั้งใหญ่ก็อุบัติขึ้น และไม่ว่าจะสู้สุดฤทธิ์อย่างไร เขาก็เป็น ฝ่ายพ่ายแพ้ผู้ดี ในหนังสืออัตชีวประวัติของ สตีฟ จอบส์ เขาได้เล่าถึงสาเหตุ สำคัญของการเจ็บป่วยครั้งใหญ่ในชีวิตว่า ที่เขาเป็นมะเร็งนั้น มีสาเหตุมาจากปีสุดโหดที่เขาบริหารทั้ง Apple และ Pixar ไปพร้อมกัน เริ่มตั้งแต่ปี ๑๙๙๗ เขาขับรถขึ้นลงระหว่างสองบริษัท ทำให้เป็นนิ้วในไตและโรคอื่นอีกหลายโรค พอกลับถึงบ้านก็อดโรยจนแทบพูดไม่ออก “คงเป็นช่วงนั้นเองที่มะเร็งเริ่มกระจาย เพราะตอนนั้นระบบภูมิคุ้มกันของผมค่อนข้างอ่อนแอ” เขาเล่า

คำสารภาพของ สตีฟ จอบส์ บอกเราอย่างชัดเจนว่า สิ่งที่เขา mong ข้ามไปในชีวิต คือสิ่งที่เรียกว่า “ทางสายกลาง” ลองจินตนาการดูว่า หาก สตีฟ จอบส์ “เจริญสติ” รู้สึกตัวพร้อมอยู่เสมอเขาคงไม่ หลงลืม “ทางสายกลาง” กล่าวคือการทำงานหนักมากเกินไป จนลืมหืมตาตัวเอง คนที่ปฏิบัติตามหลัก “ทางสายกลาง” อยู่เสมอนั้น ขณะที่ทำงาน เขาจะทำงานด้วย คุณเลคุณภาพชีวิตด้วย ภาวะอย่างนี้คือสิ่งที่เรียกว่า “คนสำราญงานสำเร็จ” หรือ “งานก็ได้ผล คนก็เป็นสุข” อันเกิดจาก การมี “สมดุลงาน สมดุลชีวิต” แต่ สตีฟ จอบส์ mong ข้าม “ทางสายกลาง” ไป การเป็นมนุษย์สุดโต่งของ สตีฟ จอบส์และผลก็เป็นอย่างที่เราเห็นคือเขาไม่มีเวลาบนโลกนี้ แต่เวลาที่เขายืนอยู่กับสร้างสรรค์ผลงานที่เป็นเอกหนึ่งในโลกยุคโลกาภิวัตน์อันไร้พรมแดน และชื่อเสียงของ สตีฟ จอบส์ ก็ปรากฏอยู่ในโลกของ IT Technology อีกนานแสนนาน

เครื่องในการดำเนินชีวิตอย่างไม่ประมาทและเตือนสติตนเองอยู่เสมอ (Risk Awareness and Management)

ก่อนที่พระศาสดาปรินิพพาน พระปัจจนิมวาจาต่อพระสาวกคือ “สังขารทั้งหลายมีความเสื่อมไปเป็นธรรมดา ท่านทั้งหลายจงทำความไม่ประมาทให้ถึงพร้อมเถิด” พุทธวจนะนี้สะท้อนให้เห็นถึงพุทธทศนะต่อความตายอย่างเด่นชัดว่า ความตายคือกฎธรรมชาติที่มนุษย์ทุกคนไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ แม้แต่องค์พระศาสดา

ความไม่ประมาทคือการดำเนินชีวิตให้เข้าสู่เป้าหมายที่ตั้งไว้ ให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ต้องการ ความตระหนักในความเสี่ยง(Risk Awareness) ใดๆ ที่ทำให้สิ่งที่ตั้งไว้ไม่เป็นไปตามที่ตั้งใจ นั่นคือความเสี่ยงอันไม่สามารถให้บรรลุผล การบริหารความเสี่ยง (Risk management) ไม่ใช่การจำกัดความเสี่ยงออกไปทั้งหมด แต่เป็นการมีมาตรการรองรับอย่าง “จงทำหน้าที่ให้สำเร็จด้วยความไม่ประมาท” นั่นคือการในทุกขั้นทุกตอน มีการพิจารณาดีแล้ว มีขั้นตอนดีแล้ว สามารถรองรับความเสี่ยงแล้ว การรองรับความเสี่ยงคือการป้องกันและบรรเทาความเสี่ยงในจุดที่สามารถยอมรับได้และควบคุมได้

แนวทางการประยุกต์เพื่อการบริหารหลักธรรมจากมรรณานุสติธรรม อันเป็นพลังที่มีทั้งการตั้งสติ สมานธิ และปัญญาเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพตนในตัวตน เป็นหลักธรรมที่สามารถเรียกได้ว่าเป็นหลักธรรมที่เป็น การวางแนวทางการดำเนินชีวิตอย่างมีสติรู้เท่าทันสถานการณ์ พร้อมรับเหตุการณ์อันอาจจะเกิดขึ้นในทุกเมื่อ เชื้อวัน และพร้อมจะเริ่มต้นใหม่อีกครั้ง ในการบรรลุสู่เป้าหมายแห่งความสำเร็จด้วยความสุขตามสิ่งที่ตั้งใจไว้

